

www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

DISCUSSION PAPERS
SERIE DE DEZBATERI PUBLICE NAȚIONALE

**PROBLEME DE TRANZIȚIE
LA STANDARDELE ȘI NORMELE
INTERNAȚIONALE ÎN DOMENIUL SANITAR
ȘI FITOSANITAR PE AMBELE MALURI
ALE RÂULUI NISTRU**

Tatiana LARIUȘIN, expert IDIS „Viitorul”

Inna BUTUCEL, expert IDIS „Viitorul”

Octombrie 2016

www.viitorul.org

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Administrația IDIS „Viitorul” și Consiliul Administrativ al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați direct Serviciul de Presă și Comunicare Publică al IDIS „Viitorul”. Persoana de contact: Diana Lungu - diana.lungu@viitorul.org

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui Studiu trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

Acest produs apare în cadrul proiectului „Stimularea măsurilor de consolidare a încrederii dintre Chișinău și Tiraspol”, cu susținerea Guvernului României și PNUD Moldova.

Sumar

1. Rezumatul contextului	5
2. Reorientarea comerțului exterior al Moldovei și regiunii transnistrene, anii 2013-2015.....	6
3. Descriere succintă a situației actuale în domeniul administrării vamale și SSF.....	8
4. Cadrul legislativ și de reglementare în domeniul SSF	11
5. Cadrul instituțional al SSF	14
6. Concluzii și recomandări	18
7. Anexe.....	20

Abrevieri:

- PCA** – Preferințe Comerciale Autonome
- OMC** – Organizația Mondială a Comerțului
- AEE** – Activitate economică externă
- AA** – Acordul de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană
- ÎMM** – Întreprinderi mici și mijlocii
- ANSA** – Agenția Națională pentru Siguranța Alimentară
- NMF** – Națiunea mai favorizată; statul care beneficiază de un regim mai favorizat
- TVA** – Taxa pe valoarea adăugată
- BNT** – Bariere netarifare
- BTC** – Bariere de ordin tehnic în calea comerțului
- SSF** – Standarde sanitare și fitosanitare
- ZLSAC** – Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA)

1. Rezumatul contextului

Acordul de asociere (AA) între Republica Moldova și UE, semnat în anul 2014, ratificat de părți în anul 2015, a intrat definitiv în vigoare pe 1 ianuarie 2016. Integrarea economică este o parte importantă a acestui Acord, și presupune crearea unei zone de liber schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC) între Moldova și UE.

O caracteristică specială a acestui Acord este faptul că Moldova a semnat AA având un conflict secesionist nerezolvat cu regiunea transnistreană. La rândul său, caracteristica distinctivă a conflictului transnistrean este faptul că între cele două părți în conflict s-au stabilit relații comerciale stabile, care în ultimii doi ani au arătat o tendință de creștere.

Având dimensiuni reduse și fiind dependente de importurile de factori de producere de bază, economia Moldovei și cea a regiunii transnistrene sînt deosebit de interesate de o dezvoltare a activităților de comerț extern și creștere a capacității lor comerciale. Punerea în aplicare a AA și ZLSAC, cu suportul tehnic din partea UE, contribuie la modernizarea instituțională, rețehnologizare și creșterea competitivității exporturilor pe ambele maluri ale Nistrului.

În momentul de față, în Moldova este practic finalizată armonizarea legislației sale cu UE, trecând la stadiul de punere în aplicare a dispozițiilor UE și ZLSAC. În conformitate cu decizia Consiliului Asociației UE și Republicii Moldova din 18 decembrie 2015, Moldova și-a asumat angajamentul de a pune în aplicare prevederile V din AA pe întregul teritoriu al țării¹. Trebuie remarcat faptul că conform Art. 157 al AA, prezentul Acord nu împiedică Republica Moldova de a fi membru în alte zone de comerț liber și uniuni de integrare, inclusiv CSI și UVEA (Uniunea Vamală Euroasiatică).

Spre deosebire de uniunile de comerț convenționale, ZLSAC prevede nu numai deschiderea reciprocă a piețelor pentru majoritatea bunurilor și serviciilor, dar, de asemenea, dispozițiile obligatorii privind apropierea treptată la normele și standardele UE, atât în domeniul comerțului,

cât și a infrastructurii sale. Modernizării profunde vor fi supuse toată infrastructura calității produselor, standardele și normele de evaluare a conformității; normele sanitare și fitosanitare; drepturile de proprietate intelectuală; facilitarea comerțului; achizițiile de stat și concurența. Acordul conține, de asemenea, dispoziții stricte și obligatorii privind comerțul cu sursele energetice, inclusiv aspecte legate de investiții, tranzit și transportare². Punerea în aplicare a acestor dispoziții pe întregul teritoriu al Republicii Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, în beneficiul unui număr cât mai mare de participanți implicați în comerț, va necesita o căutare a unei abordări de compromis cât mai largi pentru elaborarea măsurilor de politici pe ambele maluri ale Nistrului.

Se preconizează că, odată cu finalizarea ciclului electoral din Chișinău (alegerea directă a președintelui Republicii Moldova, 30 octombrie 2016) și Tiraspol (alegerea președintelui din regiunea transnistreană, 27 noiembrie, 2016), părțile vor putea să pornească la un acord cu privire la abordarea comună a punerii în aplicare a ZLSAC sau a unor elemente din el, pentru a reduce la minim riscurile și șocurile comune. În prezent, majoritatea exportatorilor transnistreni mari și-au diversificat piețele de desfacere, adaptându-se la ZLSAC, și fac comerț cu succes cu UE în conformitate cu cotele RM. Pentru a dezvolta un compromis mai durabil și larg între Chișinău și Tiraspol, UE a introdus pentru regiunea transnistreană un regim tranzitoriu temporar până în 2018, în locul regimului de Preferințe Comerciale Autonome (PCA), reziliat din ianuarie 2016. Pe parcursul acestor doi ani, Tiraspolul trebuie să seteze la zero taxele pentru mai mult de 5.000 de poziții ale importurilor europene, să se ghideze de normele OMC în administrarea vamală a importurilor din UE și să-și armonizeze nomenclatura vamală în conformitate cu sistemul OMC. Moldova și regiunea transnistreană, cu intermedierea UE, au căzut de acord de asemenea privind cooperarea în domeniul măsurilor de control sanitar și fitosanitar, reglementările tehnice și administrarea vamală.

¹ http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:fc3f92ed-8f6d-11e5-983e-01aa75ed71a1.0014.03/DOC_3&format=HTML&lang=EN&parentUrn=COM:2015:0581:FIN

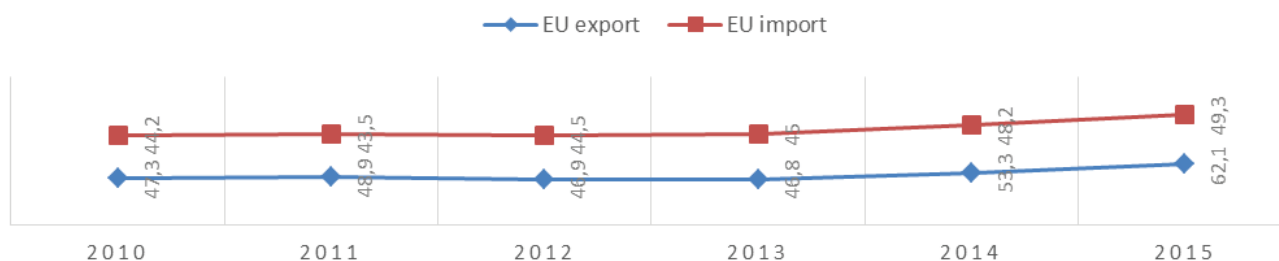
² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/november/tradoc_150105.pdf

2. Reorientarea comerțului exterior al Moldovei și regiunii transnistrene, anii 2013-2015

De la semnarea AA în 2014 și interdicția introdusă de către Rusia pentru livrarea produselor agricole din Moldova, se observă o reorientare notabilă a geografiei exportului - atât a celui din Moldova, cât și din regiunea transnistreană. Embargo-ul rusesc și șocul legat de trecerea la regulile noi de comerț noi cu UE au dus la diminuarea comerțului cu Federația Rusă și creșterea comerțului cu UE, astfel încât pentru

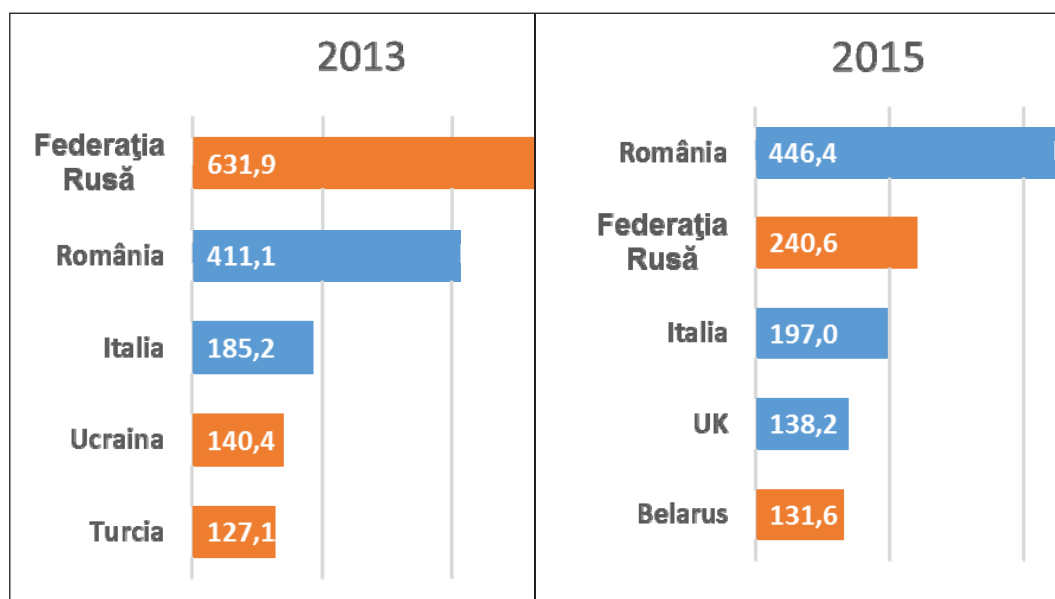
primele 9 luni ale anului 2016 ponderea exporturilor moldovenești pe piețele europene a alcătuit peste 67,4%, la 673 de articole de mărfuri. Cifra de afaceri a comerțului dintre Moldova și UE a crescut, cota sa din totalul exporturilor naționale a crescut de la 47,3% în 2010 la 62,1% în 2015. Ponderea importurilor a crescut de asemenea în ultimii 5 ani de la 44,2% în 2010 la 49,3% în 2015.

Fig.1. Cifra de afaceri a comerțului exterior al RM cu UE, anii 2010-2015

Sursa: MEC, <http://dcfta.md/2-ani-de-implementare-dcfta-prin-prisma-datelor-statistice>

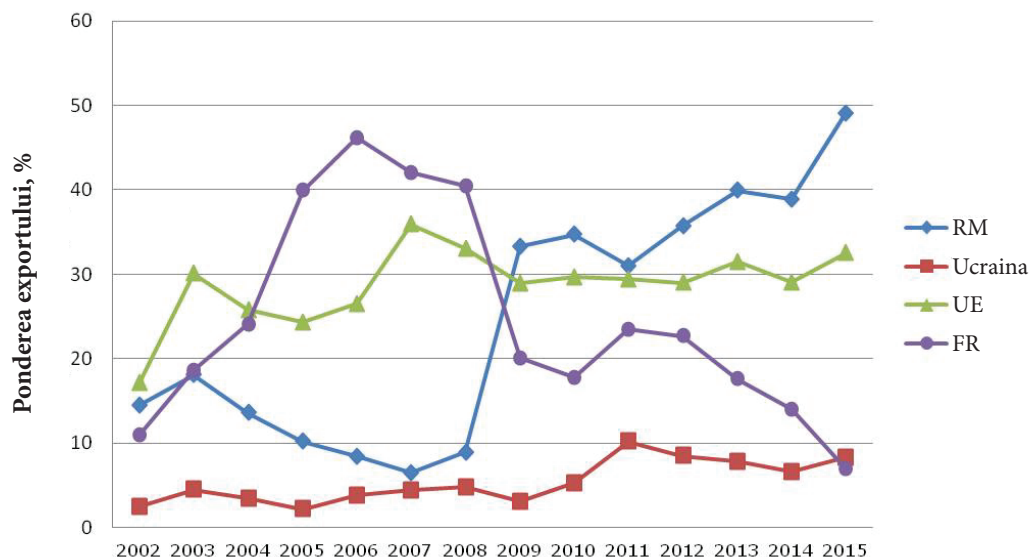
Fig.2. Geografia exportului Republicii Moldova în 2013 și 2015: schimbarea principalilor parteneri comerciali (mln.dolari americani)

Sursa: MEC, <http://dcfta.md/2-ani-de-implementare-dcfta-prin-prisma-datelor-statistice>

În aceeași perioadă a avut loc o schimbare radicală în geografia piețelor de desfacere a mărfurilor transnistrene.

Fig.3. Distribuirea exportului regiunii transnistrene către consumatorii principali în perioada 2002-2015

Sursa: <http://tiraspol.ru/news/yuriy-ganin-vneshnetorgovye-svyazi-moldovyi-i-pridnestrovya-v-usloviyah-konkuriruyushhih-integratsiy/>

Conform estimărilor experților transnistreni³, în 2015 cota cumulată a UE și Republicii Moldova în exportul regiunii transnistrene a alcătuit 81% - 32% din exportul transnistrean este axat pe piața Uniunii Europene, peste 49% revin Republicii Moldova, și doar 7,5% - Federației Ruse. O situație contrară opusă se observă la importuri – surse energeti-

ce, materie primă și materiale primare - peste 40% îi revin Rusiei. Conform estimărilor de la Tiraspol, pierderea preferințelor comerciale cu UE va duce la reducerea PIB-ului (cu 23%), diminuarea exporturilor (cu 65%), căderea producerii (circa 40%) și, în consecință, reducerea veniturilor bugetare (peste 35%).

³ <http://tiraspol.ru/news/yuriy-ganin-vneshnetorgovye-svyazi-moldovyi-i-pridnestrovya-v-usloviyah-konkuriruyushhih-integratsiy/>

3. Descriere succintă a situației actuale în domeniul administrării vamale și SSF

Un alt element important în punerea în aplicare a dispozițiilor AA și ZLSAC este modernizarea **structurilor vamale**, pe care o efectuează Moldova. Această reformă are ca scop promovarea comerțului și menținerea creșterii economice prin schimbarea de accent în activitatea Serviciului Vamal al Republicii Moldova, astfel încât acesta să fie mai degrabă o agenție de furnizare a serviciilor publice orientată spre facilitarea comerțului și care ține cont de interesele clienților Serviciului vamal, decât una de control. Cu alte cuvinte, Serviciul vamal se transformă într-o structură comparabilă cu administrațiile vamale din alte țări, care funcționează pe baza proceselor de afaceri, în corespundere cu standardele internaționale relevante (în particular, Convenția de la Kyoto, Organizația Mondială a Vămirilor și acordurile Organizației Mondiale a Comerțului).

Modernizarea administrării vamale, inclusiv în ceea ce privește utilizarea serviciilor electronice și facilitarea comerțului, permite identificarea, adaptarea la mediul său și punerea în aplicare a exemplelor relevante din practica internațională referitoare la procedurile vamale, modificările în structura organizatorică, politica de personal, măsurile de combatere a corupției, feedback-ul cu clienții și un management îndreptat spre rezultatul final.

Reformele sunt concepute pentru a spori încrederea participanților la AEE în serviciul vamal prin creșterea echității, eficienței, predictibilității și transparenței în aplicarea legislației vamale.

În prezent, Serviciul vamal din Moldova implementează modificările efectuate mai demult în legislație, inclusiv perfecționarea sistemelor informaționale, reglementarea activităților vamale, exercitarea eficientă a funcțiilor fiscale, dezvoltarea infrastructurii vamale, asigurarea tehnologiei informaționale, aplicarea legii și lupta cu corupția, colaborarea internațională, dezvoltarea instituțională, asigurarea resurselor umane și dezvoltarea socială.

Din punerea în aplicare a reformelor au de câștigat și participanții la activitatea economică externă a Moldovei și a regiuni transnistrene, și partenerii lor comerciali. Ei pot face uz de astfel de avantaje, cum ar fi: reducerea costurilor asociate cu respectarea legislației, reducerea poverii plăților formale și neformale, creșterea predictibilității aplicării legislației, diminuarea numărului de conflicte dintre diverse legi și regulamente. Toate acestea conduc la o creștere a nivelului de respectare a legislației vamale.

În același timp, consultările cu reprezentanții comunității de afaceri și experți din Moldova și regiunea transnistreană denotă o creștere a cererii, din partea participanților la activitățile de comerț exterior din regiunea transnistreană, de informații în timp util cu privire la modificările ce au loc și canalele de încredere de feedback de la Serviciul vamal al Republicii Moldova. Un astfel de exemplu este intrarea în vigoare de la 1 ianuarie 2016⁴ a noului mecanism de eliberare a certificatelor de origine a mărfurilor (A se vedea Anexele A și B). În scopul de a îmbunătăți informarea și stabilirea unui feedback cu exportatorii, Serviciului Vamal i se recomandă de a elabora o strategie de comunicare pe scară largă, inclusiv pentru lucrul cu companiile de pe malul stâng interesate în extinderea accesului acestora la piețele UE.

În conformitate cu Acordul Organizației Mondiale a Comerțului în domeniul **măsurilor de control sanitar și fitosanitar** (SSF OMC), Uniunea Europeană cere de la țările terțe, care doresc să exporte produse alimentare în UE, respectarea standardelor europene sau normelor de control echivalente. Acest lucru, la rândul său, cere o revizuire a cadrului legislativ și de reglementare și a procedurilor actuale de control ale Moldovei și de la Tiraspol.

Pentru a facilita comerțul cu UE, Moldova depune efort pentru a alinia cerințele sale sanitare și fitosanitare la standardele europene și a simplifica procedurile de comercializare a mărfurilor, care cad sub incidența controlului sanitar și fitosanitar (SSF).

⁴ Regulamentul Serviciului Vamal al Republicii Moldova №385 din 16.06.2015 "Cu privire la introducerea prevederilor capitolului 342 din Codul vamal al Republicii Moldova" (**de fapt este Hotărârea Guvernului cu acest număr** – *Nota trad.*)

Conform datelor Ministerului Economiei al Republicii Moldova, de la semnarea Acordului au fost aprobate peste zece mii de standarde internaționale (SI) și anulate 11 600 de standarde, care sunt în contradicție cu standardele internaționale. În cadrul reformei instituționale a fost lansată procedura de aderare a structurilor moldovene la organisme internaționale în domeniul infrastructurii calității (CENELEC, EURAMET, WELMEC, EA MLA). Au demarat negocierile în vederea semnării unui acord AKA, care reglementează producerea și comerțul cu jucăriile pentru copii, materiale de construcție, a echipamentelor electrice de tensiune joasă. Pentru asigurarea securității industriei alimentare și intensificarea controlului la toate punctele de trecere a frontierei se realizează utilarea, modernizarea și acreditarea laboratoarelor de nivel central și raional. Centrul național MODAC se află în momentul de față în proces de pregătire pentru aderarea la «Acordul european cu privire la acreditare.» Pe termen scurt, Moldova speră să extindă lista produselor de origine animalieră, care vor avea dreptul de a fi exportate în UE și să obțină autorizație pentru exporturile de produse din clasa B - ouă, pasăre de casă, produse lactate.

În cadrul implementării ZLSAC, guvernul RM pregătește Strategia națională de securitate alimentară, care prevede o serie de măsuri de modernizare a laboratoarelor din subordinea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentară (ANSA), reconstruirea punctelor de control Tudor, Criva, Giurgiulești și Leușeni. Merg pregătirile pentru implementarea sistemului de alertă rapidă „RASFF” pentru alimente și nutrețuri, „RAPEX” pentru produse nocive, precum și sistemele integrate automatizate veterinare TRACE.

Există anumite grupuri de produse, care nu sunt de mare importanță în ceea ce privește volumul exportului din Republica Moldova, dar care indică un nivel ridicat de obstacole în calea accesului lor pe piața UE. În special, aceasta ține de carne și animale vii, care nu se exportă în UE în general. Din toate produsele de origine animală, din Moldova în UE este exportată doar mierea.

Normele sanitare și fitosanitare ale UE (SSF) în ceea ce privește produsele de origine animală sunt stricte, și actualmente producătorii moldoveni (cu excepția producătorilor de miere) nu pot intra pe piața UE. Uniunea Europeană va trebui să înlăture numeroase cerințe Republicii Moldova

pe lista țărilor terțe, care sunt autorizate să importe produse de origine animală.

Impactul economic semnificativ și direct al reformelor sanitare și fitosanitare în Moldova în raport cu aducerea sistemului SSF țării în corespundere cu sistemul SSF al UE va avea loc din contul facilitării accesului produselor agricole și alimentare pe piețele UE. În special, acest lucru înseamnă că întregul sector al produselor alimentare de origine animală, care în prezent nu sunt exportate în UE, va avea acces pe piețele UE. În plus, reducerea costurilor pentru intrarea pe piață se va reflecta și asupra piețelor din afara UE, a celor care și-au adus în conformitate sau se află în procesul de aliniere a sistemelor sale SSF cu sistemul SSF al UE. În același timp, pentru mărfurile din UE (și cele din alte țări cu regimuri similare fitosanitare), accesul în Moldova va deveni mai simplu. Acest lucru poate duce la o creștere a concurenței pe piața internă, contribuind la reducerea prețurilor de consum și / sau creșterea calității produselor, punând, în același timp, presiune asupra întreprinderilor autohtone pentru a îmbunătăți competitivitatea lor.

Luând în considerare faptul că noul regim fitosanitar mai curând va modifica poziția competitivă a întreprinderilor angajate în producerea agricolă și industria de procesare a produselor alimentare, acest lucru poate avea un anumit impact asupra nivelului de ocupare a populației. Factorul, care va limita beneficiile potențiale ale unificării regimului sanitar și fitosanitar pentru îmbunătățirea accesului pe piața UE, este popularitatea standardelor private de certificare, cum ar fi Global Gap, care sunt foarte populare printre lanțurile de supermarketuri și furnizorii din UE.

În sfera economică vor apărea numeroase efecte pozitive asociate cu modernizarea infrastructurii instituționale în sectoarele de procesare a produselor agricole și alimentare, dar și cu o poziție competitivă mai favorabilă a Moldovei pe piețele mondiale de alimente.

Analiza efectuată a scos la iveală unele probleme, care limitează comerțul cu produse agricole și alimentare, incluzând serviciile și infrastructura pentru facilitarea comerțului (punctele de control la frontieră și posturile vamale interne, infrastructura și serviciile de transport rutier, feroviar și pe apă, procedurile de emiteră a documentelor de export, de exemplu, certificarea și vămuirea).

În cazul Serviciului Vamal și Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentară (denumită în continuare - ANSA), elaborarea procedurilor și a documentelor simplificate și integrate în baza unei evaluări a riscurilor ar putea fi benefică pentru importatorii și exportatorii permanenți și exemplari, precum și pentru organele de control menționate mai sus datorită eliberării unor resurse și utilizării acestora împotriva celor ce încalcă regulile.

Astfel, pentru intensificarea și dinamizarea relațiilor bilaterale dintre Moldova și UE, precum și pentru executarea angajamentelor asumate de Republica Moldova pentru liberalizarea comerțului cu Uniunea Europeană, Guvernul Republicii Moldova a aprobat Planul de Acțiuni și Foaiă de parcurs a Republicii Moldova pentru implementarea recomandărilor Comisiei Europene în scopul creării Zonei de liber schimb cuprinzător și aprofundat între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

La rândul său, **Strategia în domeniul siguranței alimentare pentru anii 2011-2015**, aprobată prin Hotărârea Guvernului № 747 din 03.10.2011, creează premisele pentru aplicarea principiilor de siguranță alimentară adoptate în UE și o abordare integrată „de la fermă până la furculiță”, pentru a se asigura protecția sănătății publice, precum și creșterea exporturilor. Unul din rezultatele însemnate ale punerii în aplicare a acestei strategii a fost crearea în anul 2012 a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentară, care și-a asumat integral supravegherea siguranței alimentare în Republica Moldova, ceea ce a făcut posibilă depășirea dificultăților asociate cu suprapunerea funcțiilor și dublarea procedurilor în acest domeniu.

Obiectivul principal al acestei strategii este acela de a atinge cel mai înalt nivel de protecție a intereselor consumatorilor și sănătății publice în ceea ce privește siguranța alimentară, pentru care fapt au fost identificate măsurile necesare de a fi puse în aplicare:

- 1) îmbunătățirea potențialului de export al produselor agricole moldovenești pe piețele de o importanță deosebită, și anume cele ale statelor membre ale Uniunii Europene, Statelor Unite ale Americii, etc.;
- 2) modernizarea și restructurarea companiilor de producere a produselor alimentare de origine animală și interzicerea activităților întreprinderilor care nu corespund cerințelor generale de igienă stabilite prin lege;

Strategia națională de dezvoltare a agriculturii și a zonelor rurale pentru anii 2014-2020, aprobată prin

Hotărârea Guvernului № 409 din 04.06.2014, prevede creșterea competitivității sectorului agroalimentar în Republica Moldova prin modernizarea și restructurarea pieței cu modernizarea ulterioară a întregului lanț agroalimentar pentru a se conforma cerințelor UE în domeniul securității produselor alimentare și standardelor de calitate. În legătură cu aceasta, măsurile de politici elaborate sînt orientate spre:

1. Sprijinirea procesului de modernizare și restructurare a gospodăriilor ce se specializează în producerea de produse tradiționale agricole (fructe și legume, lapte, carne), precum și de alte produse agricole competitive.
2. Re-utilizarea tehnologică în scopul conformării cu standardele UE în domeniul securității produselor alimentare și cu cerințele de calitate.
3. Consolidarea cooperării între producătorii agricoli și reprezentanții business-ului agricol (cu ridicata și cu amănuntul) în scopul de a spori oportunitățile de creștere a veniturilor și de a asigura accesul produselor agricole moldovenești pe piețele naționale și internaționale.
- 3) continuarea procesului de transpunere în legislația internă a prevederilor legislației UE în domeniul siguranței produselor alimentare;
- 4) semnarea acordurilor de cooperare între Moldova și alte țări pentru efectuarea activităților comerciale cu produse alimentare, animale vii, produse de altă origine decât animală;
- 5) îmbunătățirea eficienței controalelor sanitar-veterinare și fitosanitare oficiale;
- 6) perfecționarea sistemului de asigurare a calității pentru siguranța alimentară (analiza riscurilor și analiza economică);
- 7) crearea unui sistem de certificare pentru export și pentru plasarea produselor alimentare pe piața internă;
- 8) executarea integrală a cerințelor din Acordul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) privind aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare (SSF) și Acordul privind barierele tehnice în calea comerțului (BTC), ș.a.

4. Cadrul legislativ și de reglementare în domeniul SSF

Un pas esențial spre apropierea de piața UE este conformitatea produselor alimentare de origine animală sau vegetală cu standardele și normele europene.

Deoarece legislația europeană este un sistem complex și multilateral de norme juridice, armonizarea cu standardele și normele internaționale se realizează treptat și pas cu pas, reieșind din prioritățile de dezvoltare a țării într-un domeniu sau altul.

De mai mult de 10 de ani, Republica Moldova realizează armonizarea complexă și continuă a legislației în sectorul alimentar cu normele și cerințele Uniunii Europene, atingând deja succese semnificative și progrese în acest domeniu.

Astfel, au fost adoptate și aprobate o serie de reglementări în industria alimentară, care stabilesc cerințele de bază pentru produsele alimentare și materialele, care sînt în contact cu produsele alimentare, siguranța lor, efectuarea controlului asupra lor, condițiile de producere, transportare, distribuire și utilizare, metodele de prelevare de probe și de estimare a riscurilor, precum și cerințele privind ambalarea și etichetarea, utilizarea în alte scopuri, sau distrugerea produselor alimentare și materialelor periculoase, care vin în contact cu produsele alimentare, ș.a.

Un pas important în procesul de aproximare a normelor și cerințelor UE constituie adoptarea de către Republica Mol-

Legea № 113 din 18.05.2012 privind stabilirea principiilor și recomandărilor de bază ale legislației privind siguranța alimentară, care are ca scop asigurarea unui nivel înalt de protecție a vieții și sănătății umane, a intereselor consumatorilor și facilitarea schimburilor comerciale dintre Republica Moldova și alte țări, precum și producerea și comerțul cu produse alimentare și nutrețuri.

Legea № 50 din 03.28.2013 privind controalele oficiale în vederea verificării conformității cu legislația privind produsele alimentare și nutrețuri și normele referitoare la sănătatea și starea bună a animalelor, care stabilește norme comune pentru controalele oficiale, care au scopul verificării respectării normelor de:

- a) prevenire, eliminare sau reducere la niveluri acceptabile a riscurilor pentru sănătatea oamenilor și a animalelor, fie direct, fie prin intermediul mediului;
- b) garantarea unor practici corecte în comerțul de produse alimentare și a nutrețurilor, precum și protecția intereselor consumatorilor, inclusiv etichetarea nutrețurilor și produselor alimentare și alte forme de informare a consumatorilor.

dova a unui șir de legi și regulamente care constituie temelia asigurării alimentare, a stării bune a animalelor și a calității nutrețurilor, care au fost armonizate cu standardele UE în sfera dată.

În acest context trebuie remarcat faptul că la elaborarea cadrului legislativ cu privire la siguranța alimentară a produselor alimentare au fost luate în considerare principiile de bază ale legislației europene, cum ar fi:

- a) **abordarea unică, cuprinzătoare și integrată a întregului lanț alimentar** – „de la fermă până la masă” - în toate sectoarele alimentare, inclusiv alimentele de origine vegetală și animală, nutrețurile, sănătatea plantelor, sănătatea animalelor, controlul medicamentelor de uz veterinar și a pesticidelor ș.a., importante pentru siguranța alimentară. Acest principiu presupune crearea unui singur organ de conducere și reglementare la nivel central cu subdiviziuni regionale și locale, având model piramidal în luarea deciziilor și informare, atât pe verticală, cât și pe orizontală;

Legea № 78-XV din 18.03.2004 cu privire la produsele alimentare, care stabilește cadrul legal în domeniul producerii, prelucrării și distribuirii produselor alimentare, și reglementează condițiile de bază ale cifrei de afaceri a acestor produse, inclusiv asigurarea securității lui, în scopul de a proteja sănătatea umană, interesele consumatorilor referitoare la produsele alimentare, asigurarea practicii de comercializare corectă a alimentelor.

b) responsabilitatea primară a operatorilor din sectorul de producere a alimentelor și nutrețurilor - operatorii din sectorul alimentar sunt responsabili pentru respectarea normelor legale, a standardelor de calitate și reducerea riscurilor prin măsuri corespunzătoare, stabilite de legislația în domeniul siguranței alimentare, iar autoritățile veterinar-sanitare și fitosanitare sunt responsabile pentru controlul și verificarea respectării de către operatori a legislației respective;

Norma de sănătate animală pentru organizarea unui control oficial specific al produselor alimentare de origine animală, aprobată prin Hotărârea Guvernului № 1112 din 06.12.2010, care stabilește procedura de organizare și desfășurare a controalelor oficiale specifice efectuate la produsele de origine animală și de verificare a respectării cerințelor față de nutrețuri, produselor alimentare de origine animală, precum și sănătatea și terea bună a animalelor ai acelor agenților economici care activează în domeniul alimentar.

c) trasabilitatea - înseamnă capacitatea de a detecta și urmări unele produse alimentare, nutrețurile, animalul, de la care s-a obținut materia primă sau substanța, incluse sau urmează a fi incluse în componența produselor alimentare sau a nutrețurilor la toate etapele de producere, procesare și distribuire. Trasabilitatea produselor alimentare, a nutrețurilor, ingredientelor, animalelor și produselor de origine vegetală pe întregul lanț de producere, de la producerea lor până la consumatorul final, la toate etapele de producere, procesare și comercializare este de o importanță deosebită în respectarea principiului de siguranță alimentară;

Normele generale de igienă a produselor alimentare, aprobate prin Hotărârea Guvernului № 412 din 25.05.2010, care stabilesc regulile generale privind igiena produselor alimentare pentru agenții economici care activează în domeniul produselor alimentare.

Aceste reguli se aplică la toate etapele de producere, procesare și distribuire a produselor alimentare, precum și pentru export, fără a afecta cerințele specifice privind igiena produselor alimentare.

Norme speciale de igienă a produselor alimentare de origine animală, aprobate prin Hotărârea Guvernului № 435 din 28.05.2010, care stabilesc pentru agenții economici ce activează în domeniul produselor alimentare, standarde speciale de igienă pentru produsele alimentare procesate și neprocesate de origine animală. Aceste norme speciale completează regulile generale de igienă a alimentelor.

d) prudența - aceasta constituie dreptul autorităților sanitar-veterinare și fitosanitare de a lua măsuri suplimentare, în caz de necesitate, înainte de apariția unor date științifice, confirmate oficial de foruri științifice; de asemenea, prudența servește drept principiu de bază al securității alimentare;

e) transparența - pe întregul sistem de siguranță alimentară prin informarea tuturor părților interesate despre cercetările efectuate de către organizații recunoscute, legile și metodele de aplicare a acestora, în scopul de a asigura încrederea publică în sistemul oficial de control și supraveghere, care va asigura egalitatea și cooperarea între toate părțile interesate;

f) analiza riscurilor - este necesar de a fi efectuată în scopul de a lua măsuri adecvate în ceea ce ține de produsele alimentare și nutrețuri. Evaluarea riscurilor, gestionarea riscurilor și informarea cu privire la riscuri asigură o abordare sistemică a metodologiei de identificare a măsurilor eficiente și proporționale, care să garanteze siguranța produselor alimentare, sau ale altor acțiuni de protecție a sănătății;

g) respectarea standardelor internaționale - va constitui direcția principală, în conformitate cu care este necesar de a dezvolta cerințele de siguranță alimentară, iar co-

operarea între structurile participante la nivel național sau internațional trebuie văzută ca un schimb continuu de informații și acțiuni.

Astfel, a fost elaborat un cadru legislativ privind siguranța produselor alimentare, care a preluat totalmente prevederile Pachetului nou de igienă, conform Regulamentelor (CE) № 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004 și 882/2004, inclusiv alte documente bazate pe acestea, pentru aplicarea acestui Pachet nou de igienă.

Alături de legile și regulamentele de mai sus, au fost aprobate regulamente în industria alimentară, care de asemenea

sînt în susținerea principalelor direcții ale politicii comunitare privind siguranța alimentară, starea bună a animalelor și calitatea nutrețurilor, cum ar fi:

- Trasabilitatea produselor;
- Identificarea animalelor;
- Analiza riscului;
- Ambalarea, împachetarea și etichetarea (marcaj);
- Depozitarea, transportarea și distribuirea;
- Importul și exportul de produse alimentare ș.a.

5. Cadrul instituțional al SSF

Un alt factor, nu mai puțin important, care contribuie la apropierea de cele mai bune practici europene, este crearea și funcționarea instituțiilor de stat relevante și competente, organizate în conformitate cu cele mai bune modele oferite de statele membre ale Uniunii Europene.

În pofida faptului că practica internațională demonstrează diferite tipuri de organizare și funcționare a agențiilor de stat abilitate cu supraveghere și control în scopul de a garanta siguranța alimentară, delimitarea funcțiilor între aceste organisme este unul din principiile de bază ale funcționării și activității lor.

În cazul prezenței a mai multor structuri guvernamentale, abilitate cu diverse responsabilități și drepturi în domeniul siguranței produselor alimentare, este foarte importantă de-

limitarea explicită a obligațiilor între aceste structuri, ceea ce va permite, pe de o parte, eliminarea suprapunerilor și dublării competențelor între agențiile guvernamentale cu autoritate de supraveghere și control în scopul garantării siguranței alimentare și asigurării unei cooperări și coordonări între aceste organisme, iar pe de altă parte, excluderea posibilității de a evita răspunderea în cazul riscurilor iminente pentru sănătatea publică și interesul consumatorului.

În Republica Moldova, delimitarea funcțiilor autorităților abilitate de a supraveghea și efectua controale în scopul de a garanta siguranța alimentară a fost realizată *de jure* printr-un șir de acte legislative în vigoare, care prevăd competențele fiecăreia din autorități implicate în activitățile de supraveghere și control pentru garantarea siguranței alimentare.

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentară

Conform articolului 18 din Legea № 113 din 18.05.2012 privind stabilirea principiilor și recomandărilor legislației referitor la siguranța produselor alimentare, această Agenție a fost creată în scopul atingerii unui nivel înalt de protecție a sănătății publice și a interesului consumatorului în ceea ce privește siguranța alimentară, armonizarea legislației și a tuturor dispozițiilor referitoare la securitatea produselor alimentare, siguranța alimentară, precum și un grad ridicat de trasabilitate la toate etapele lanțului alimentar, creșterea schimbului de mărfuri, precum și eliminarea dublării funcțiilor de control și supraveghere.

Sarcina principală a Agenției este aplicarea principiului de bază al politicii în domeniul siguranței produselor alimentare - „de la fermă până la consumator” la toate etapele lanțului alimentar, inclusiv producerea nutrețurilor, sănătatea animalelor și a plantelor, starea bună a animalelor, producerea primară, procesarea produselor alimentare, depozitarea, transportarea, vânzarea, precum și importul și exportul acestora.

În conformitate cu prevederile Planului de acțiuni al Republicii Moldova cu privire la punerea în aplicare a recomandărilor Comisiei Europene pentru crearea unei Zone de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Moldova și Uniunea Europeană, precum și cu Strategia în domeniul siguranței alimentare pentru anii 2011-2015, prin Hotărârea Guvernului № 51 din 16.01.2013, a fost creată Agenția națională de siguranță alimentară, care este în subordinea Guvernului.

Agencia de mai sus a fost fondată în baza reorganizării prin fuziune a Agenției de siguranță sanitară veterinară și a produselor de origine animală și Inspectoratului General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer.

Principalele direcții de activitate și de competență ale Agenției sunt:

- trasabilitatea animalelor și a produselor alimentare;
- starea bună a animalelor;
- controlul veterinar și sanitar;
- controlul de semințe;
- controlul animalelor;
- identificarea, înregistrarea și circulația animalelor;
- protecția plantelor și carantină fitosanitară;
- siguranța biologică, chimică și fizică a produselor alimentare de origine animală și vegetală;
- sănătatea animalelor, bolile infecțioase ale animalelor, zoonoze și agenți zoonotici;
- supravegherea și controlul asupra producerii, importului, vânzării, utilizării și depozitării mijloacelor cu destinație fitosanitară și mijloacelor de sporire a fertilității solului;
- supravegherea și controlul reziduurilor de pesticide, mijloacelor, care sporesc fertilitatea solului, medicamentelor de uz veterinar și a altor contaminanți;
- supravegherea și controlul importului, fabricarea, vânzarea și utilizarea medicamentelor de uz veterinar;
- supravegherea și controlul asupra producerii alimentelor și a igienei la întreprinderile din sectorul alimentar;
- supravegherea și controlul asupra producerii de nutrețuri și nutrețuri cu indicații medicinale, a igienei la întreprinderile din sectorul furajer;
- supravegherea și controlul asupra utilizării organismelor modificate genetic (OMG);
- supravegherea calității producției primare, a produselor alimentare și a nutrețurilor.

În conformitate cu articolul 19 din Legea № 113 din 18.05.2012, **Ministerul Sănătății** de asemenea este abilitat cu competențe în domeniul securității alimentare în cadrul supravegherii de stat a sănătății publice, care includ:

- identificarea, estimarea, gestionarea și informarea despre riscurile în domeniul siguranței produselor alimentare și despre situația cu privire la sănătatea publică și alimentație;
- prevenirea bolilor cauzate de alimente prin prevenția primară și secundară;

- studii epidemiologice și evidența focarelor cauzate de alimente;
- confirmarea și supravegherea lansărilor pe piață de noi produse, nutrienți, produse îmbogățite, a apelor minerale, apei potabile din rețea, a informațiilor despre proprietățile curative și alimentare de pe ambalajele produselor alimentare, materialele în contact cu produsele alimentare, aditivi alimentari, produse alimentare pentru sugari și copii de vârstă mică, alimentele cu destinație dietetică specială;

De asemenea, în conformitate cu Legea № 50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind nutrețurile și produsele alimentare și cu normele privind sănătatea și starea bună a animalelor, Ministerul Sănătății este responsabil pentru controalele oficiale ale:

- apei la un punct stabilit după cum este indicat mai jos:
 - În cazul apei din rețeaua de distribuție - până la punctul de intrare în încăpere sau întreprindere, unde vine din robinet și este de regulă folosită pentru îmbuteliere sau pentru producerea nutrețurilor sau a produselor alimentare;
 - În cazul apei din rezervor – până la robinetul, prin care vine din rezervor;
- Materialelor, care intră în contact cu nutrețurile și alimentele importate, și a locului de producere a acestor materiale.

- supravegherea sănătății personalului, cunoașterea și respectarea cerințelor de igienă la întreprinderile angajate în producerea, procesarea, depozitarea, transportarea și vânzarea de produse alimentare sau deservirea în alimentația publică;
- confirmarea și supravegherea etichetării produselor alimentare în lanțul producător-consumator, în conformitate cu cerințele legii;
- determinarea indicatorilor compoziției micro-biologice și fizico-chimice a alimentelor, nivelului reziduurilor de pesticide nocive și de contaminanți din ele.

În competența exclusivă a **Ministerului Economiei (în persoana Agenției pentru Protecția Consumatorilor)** în domeniul supravegherii și controlului asupra обороту circulației produselor de origine animală, conform Legii No 221 din 19.10.2007 cu privire la activitățile de sănătate animală, intră:

- supravegherea și controlul etichetării produselor de origine animală în lanțul „producător - consumator”, ca acestea să fie conforme cu specificațiile declarate sau cerințele prevăzute de lege;
- informarea și formarea consumatorului, în colaborare cu Ministerul Sănătății și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, în sfera siguranței produselor de origine animală;
- verificarea materialelor publicitare despre produse de origine animală și servicii de alimentație publică;
- verificarea modului de indicare a prețurilor, în conformitate cu legislația în vigoare;
- soluționarea solicitărilor și a reclamațiilor primite de la consumatori, întreprinderi de procesare, depozitare, vânzare, întreprinderilor de alimentație publică, piețe cu efectuarea, dacă este necesar, de comun cu alte agenții autorizate, a unor acțiuni de control pe tot lanțul alimentară, în conformitate cu competențele lor, pentru a identifica motivele solicitărilor și a reclamațiilor și a informa organele responsabile despre situațiile respective.

Un factor nu mai puțin important pentru cadrul instituțional este existența unui laborator național de referință privind sănătatea animalelor și siguranța produselor de origine animală. În Republica Moldova acesta este **Centrul Național de Diagnostic pentru Siguranța Alimentară, sănătatea animală și sănătatea plantelor**, care efectuează teste inter-laborator, promovează și introduce metode noi de testare și analiză, realizează formarea și coordonarea acțiunilor laboratoarelor regionale, a două laboratoare regionale (Zona de Nord și Zona de Sud) în domeniul sănătății animale, și a unui laborator pentru siguranța produselor de origine.

Lucrări de laborator se efectuează de asemenea în 33 de laboratoare situate în subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentară.

În anul 2015, Misiunea Uniunii Europene de asistență la frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM) a realizat un studiu pentru a evalua cerințele și practicile sanitare și fitosanitare pe malul stâng al Nistrului în ceea ce privește compatibilitatea acestora cu cerințele UE. A fost făcută o analiză comparativă, ținându-se cont de angajamentele Moldovei în cadrul ZLSAC și OMC, precum și de cerințele față de comercializarea produselor agroalimentare în UE.

Studiul EUBAM include recomandări și o listă de măsuri prioritare de oferire a asistenței tehnice în domeniul securității sanitare și fitosanitare din Moldova și regiunea transnistreană. Aceasta poate servi ca bază pentru discuții despre mecanismele ulterioare de cooperare între instituțiile relevante de pe ambele maluri ale Nistrului.

Studiul subliniază succesele Republicii Moldova în procesul de armonizare a politicilor și a legislației, precum și punerea în aplicare a angajamentelor asumate, confirmate de o serie de inspecții efectuate de către Biroul Alimentar și Veterinar al UE (EU Food and Veterinary Office). În timpul inspecției s-a constatat că legislația, sistemele și aplicarea de facto în domeniul creșterii păsărilor, pisciculturii, producerii de ouă și miere⁵ corespund cerințelor UE.

Cerințele și sistemele de control sanitar și fitosanitar în vigoare în prezent în regiunea transnistreană sunt bazate pe codurile din fosta Uniune Sovietică, cu unele actualizări în corespundere cu sistemele și cerințele adoptate în Federația Rusă. Legislația sanitară și fitosanitară a Moldovei nu este aplicată în prezent în regiunea transnistreană, nu au loc lucrări de armonizare a legislației și a sistemelor nici cu Uniunea Europeană, nici cu Comunitatea Economică Eurasiatică (CEE). Deși există unele progrese în domeniul siguranței produselor alimentare, cadrul juridic și de reglementare al regiunii transnistrene în domeniul sănătății și stării bune a animalelor, sănătății plantelor nu corespunde și nu este echivalent cu standardele adoptate în UE.

În prezent, exportatorii transnistreni de produse alimentare sunt supuși controlului dublu al autorităților sanitare și fitosanitare - atât în stânga, cât și pe malul drept al Nistrului. Această situație poate fi depășită prin stabilirea unei coo-

⁵ Decizia Comisiei (UE) 2015/1338 din 30 iulie 2015 pentru modificarea Rezoluției 2011/163 / UE pentru aprobarea planurilor prezentate de către țările terțe, în conformitate cu articolul 29 din Directiva CE 96/23 / CE

perări între autoritățile de control din regiunea transnistreană și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA)⁶ pentru a verifica corespunderea cerințelor UE în ceea ce ține de producerea și exportul de produse alimentare transnistrene. La rândul său, Agenția ANSA trebuie să-și perfecționeze sistemul de analiză a riscurilor pentru dezvoltarea ulterioară a controalelor digitale, automatizate și transparente, bazate pe analiza riscurilor.

Autorii studiului recomandă ca Chișinăul și Tiraspolul să dezvolte mecanismul actual de cooperare în domeniul controlului sanitar și fitosanitar pentru a facilita exportul de produse agricole transnistrene în UE și dezvoltarea ulterioară a comerțului în sectorul agricol al regiunii transnistrene.

În afară de aceasta, autoritățile sanitare și fitosanitare din regiunea transnistreană sunt încurajate să ia în considerare posibilitatea de a introduce în propriul cadru legislativ așa concepte și sisteme cheie, cum ar fi produsele alimentare nesigure, igiena alimentară, conceptul analizei riscurilor și puncte critice de control (HACCP), identificarea și înregistrarea animalelor, monitorizarea reziduurilor. Acest lucru este valabil și pentru produsele exportate în UE, inclusiv substanțele permise active, nivelul maxim de reziduuri, precum și anumite cerințe de igienă. Mai mult decât atât, este necesar de a sprijini dezvoltarea de mai departe a Sistemului existent de înregistrare și identificare a animalelor, precum și evaluarea și, dacă este necesar, satisfacerea necesității de asigurare a testării în laborator și carantină.

⁶ https://www.google.co.uk/url?sa=t&trct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwi72IHM75nKAhVLXR0KHfzCAAQFggiMAE&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Ffood%2Ffo%2Fact_getPDF.cfm%3FPDF_ID%3D11043&usg=AFQjCNGiQGjHY_inQZ4uvRK4_NdIWv9E-Q&bvm=bv.110151844,d.d2s

6. Concluzii și recomandări

Potrivit reprezentanților de afaceri și comunității de experți de la Chișinău și Tiraspol, regiunea transnistreană are nevoie acută de schimbare a politicii de stat în domeniul securității alimentare, precum și de a avea cadrul instituțional și legislativ corespunzător, avându-se în vedere necesitatea de a asigura conformitatea cu standardele și cerințele Uniunii Europene privind apropierea cu piața UE, cu schimbarea în același timp a situației economice.

Potrivit experților, cauzele generale ce frânează deopotrivă procesul de implementare a reformelor în domeniul SSF în Moldova și regiunea transnistreană, sunt:

- Insuficiența potențialului instituțional de a transpune standardele UE în legislația locală.
- Lipsa cadrelor pentru lucrul în instituțiile corespunzătoare și ale celor familiarizate cu cerințele sectorului.
- Insuficiența resurselor financiare necesare pentru reconstruirea și modernizarea laboratoarelor naționale.
- Lipsa unor canale sigure de comunicare pentru coordonarea reciprocă și schimbul de informații atât la nivel instituțional cât și cu participanții la piață în scopul familiarizării lor cu noile cerințe în domeniul SSF.
- Lipsa unor platforme independente de expertiză, care ar pregăti la nivel tehnic temelia negocierilor cu privire la reglementare.

În acest sens, este necesar să se ia măsuri corespunzătoare, cum ar fi:

1. Crearea unei structuri responsabile de siguranță alimentară.

O soluție pentru această problemă ar fi crearea unităților teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentară pe teritoriul regiunii transnistrene (de exemplu, la Tiraspol și Râbnița), derând cu laboratoarele corespunzătoare, care vor avea competențe în domeniul control și siguranță a calității produselor alimentare;

2. Evaluarea sistemului de analiză de laborator și expertiză, dar și modernizarea și utilizarea lui în scopul obținerii conformității la parametrii de calitate și puritate adoptați de legislația UE și adaptați la legislația regiunii transnistrene.

3. Sistemul de analiză și examinare de laborator a tuturor etapelor lanțului alimentar trebuie să fie organizat în așa fel încât să alcătuiască un element separat vizavi de factorii de control și reglementare, să fie parte a structurii de siguranță alimentară pentru a asigura luarea unor decizii corecte de către autoritățile, responsabile de control și reglementare a procesului de gestionare a riscurilor la nivel economic și politic.

Un astfel de sistem de analiză și examinare de laborator trebuie să se bazeze pe o infrastructură de calitate și să fie asigurat cu toate resursele materiale și personalul corespunzător. În acest context, este necesară introducerea în legislația regiunii transnistrene a standardelor și cerințelor UE;

4. Introducerea cerințelor față de siguranța alimentară la întreprinderile din sectorul alimentar, inclusiv analiza riscurilor și punctele critice de control (HACCP), bunele practici agricole (GAP), bunele practici de producere (GMP) și bunele practici de igienă (GHP). Aici se au în vedere întreprinderile de producere, procesare, depozitare, transportare și vânzare a produselor alimentare întreprinderilor de alimentație publică și vânzarea de produse;

5. Aplicarea și implementarea sistemului de control al calității al Uniunii Europene pe piața fructelor și legumelor. Unul dintre aspectele importante ale sectorului agroalimentar ține de controlul și calitatea produselor alimentare. Legislația Uniunii Europene prevede existența unui cadru legal pentru introducerea standardelor de calitate, inclusiv a sistemelor de monitorizare și control al produselor de origine animală și vegetală. Introducerea standardelor de calitate și a sistemelor de control este

necesară pentru dezvoltarea relațiilor comerciale și promovarea exporturilor;

6. Îmbunătățirea cadrului legislativ privind siguranța alimentară prin armonizarea legislației și a standardelor cu cerințele Comunității Europene;
7. Dezvoltarea listelor Acquis-ului Comunitar în domeniul agriculturii și a măsurilor sanitare și fitosanitare (SSF), care pot fi încorporate în legislația regiunii transnistrene;
8. Personal calificat și cu capacități corespunzătoare, gata să adopte noile cerințe și standardele UE.
Pentru toate acestea trebuie efectuată formarea profesională, care poate include, dacă este necesar, domenii cum ar fi:
 - a) legislația privind nutrețurile și produsele alimentare;
 - b) etapele lanțului alimentar și posibilele riscuri ce ar putea fi cauzate, în rezultat, sănătății oamenilor, animalelor, plantelor și mediului înconjurător;
 - c) evaluarea necorespunderii legislației;
 - d) riscurile inevitabile în procesul de creștere a animalelor și producere a nutrețurilor și a produselor alimentare;
 - e) evaluarea aplicării procedurilor conceptului HACCP (analiza riscurilor și punctele critice de control);
 - f) sisteme de management - cum ar fi programele de asigurare a calității - pe care le utilizează întreprin-

derile din sectoarele de producere a nutrețurilor și a produselor alimentare, precum și evaluarea acestor sisteme în măsura, în care acestea sunt în conformitate cu cerințele legislației privind produsele alimentare și nutrețurile;

g) sisteme de certificare oficială.

9. Organizarea unor platforme independente de experți pentru a contribui la dialogul dintre instituțiile de stat și cele private de pe ambele maluri ale Nistrului, coordonarea și schimbul de cunoștințe, expertiză și practici moderne în domeniul comerțului, atât la nivel instituțional (CCI - Camera de Comerț, etc.), cât și la nivel sectorial și profesional. Organizarea unor astfel de platforme trebuie să se bazeze pe o analiză cuprinzătoare a tuturor participanților la piață interesați, delegând grupuri de referință corespunzătoare și stabilind între acestea canale sigure de comunicare.

În concluzie trebuie remarcat faptul că modernizarea controlului sanitar și fitosanitar este doar una din direcțiile măsurilor de reglementare economică, alături de administrarea vamală, introducerea TVA-ului, regulamentele tehnice, sprijinul logistic pentru comerț, care vor modela agenda economică a negocierilor dintre Tiraspol și Chișinău în contextul implementării ZLSAC pe întreg teritoriul Moldovei.

7. Anexe

ANEXA A

Lista

actelor normative și de reglementare pentru participanții la activitatea economică externă

- 1) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=359284>
www.customs.gov.md/sites/customs.gov.vd/files/documents/385.doc
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=354723>
www.customs.gov.md/sites/customs.gov.vd/files/documents/anexa_nr.2.doc
- 2) **Ordinul №412-O din 23.09.2014 privind aprobarea regulilor tehnice de completare a certificatelor preferențiale de origine a mărfurilor**

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=354909>
www.customs.gov.md/sites/customs.gov.vd/files/documents/ordin_412-rus.doc
- 3) **Ordinul №325-O din 12.07.2012 privind aprobarea Instrucțiunii cu privire la cerere și furnizare a informațiilor obligatorii cu privire la originea mărfurilor**

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=345457>
www.customs.gov.md/sites/customs.gov.vd/files/documents/325.doc
- 4) **Legea №172 din 25.07.2014 cu privire la aprobarea nomenclatorului combinat de mărfuri**

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=354306>
- 5) **Ordinul № 502 din 23.12.2015 privind aprobarea Instrucțiunii cu privire la procedura de plată a taxelor vamale sau a taxelor cu efect echivalent, prevăzute în Art. 127¹¹ par.e) a Codului vamal**

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=362608>
- 6) **Hotărârea №1140 din 02.11.2005 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la punerea în aplicare a indicațiilor vamale prevăzute de Codul vamal al Republicii Moldova**

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=294100>
- 7) **Ordinul №276 din 24.10.2002 privind perfectarea documentelor vamale la vămuirea mărfurilor care fac obiectul tranzacțiilor comerciale externe**

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=291253>
- 8) **Hotărârea №1001 din 19.09.2001 privind declararea mărfurilor de către agenții economici din raioanele de est ale Republicii Moldova**

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=2&id=295592>

REGULAMENTUL
privind procedura de emitere și revocare
exportator autorizat

I. Dispoziții generale

1. Regulamentul cu privire la procedura de eliberare și de revocare a certificatului de exportator autorizat (denumit în continuare - Regulament) a fost elaborat în conformitate cu prevederile Protocolului privind definiția "originea mărfurilor" și cu metodele de cooperare administrativă în cadrul Acordului central european CEFTA privind liberul schimb (denumit în continuare - Acord), prevederile Protocolului II privind definiția noțiunii "originea mărfurilor" și metodele de cooperare administrativă din Acordul de asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și comunitatea Europeană a energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte (denumit în continuare - Acord), prevederile privind originea mărfurilor, stipulate în alte acorduri de liber schimb, parte a cărora este Republica Moldova (în continuare - Acord), precum și în baza prevederilor Capitolului 342 din Codul vamal al Republicii Moldova № 1149-XIV din 24 iulie 2000, și stabilește condițiile, care trebuie îndeplinite de către agenții economici- exportatori a mărfurilor de origine preferențială din Republica Moldova, care solicită statutul de exportator autorizat, procedura de acordare și de suspendare a acestui statut, precum și drepturile și obligațiunile exportatorului autorizat.

